

el n-a ținut în seamă primele trei miniaturi, care preced textul. După Bogdan numărul miniaturilor este de 66, pe cînd în realitate este de 69 ».⁸⁸ B. D. Filov arată apoi că toate citațiile pe care le dă din traducerea croniciei lui Manase, « sînt luate direct din manuscrisul dela Vatican. Aceasta, fiindcă ele nu corespund în întregime textului ce se află în ediția lui Bogdan ». ⁸⁹ Pentru aprecierea ediției lui I. Bogdan sînt de citat și cuvintele lui S. B. Bernštein care exprimă textual următoarele: « lui Bogdan îi aparține excelenta ediție a traducerii slave a croniciei lui Manase cu indicarea tuturor lecturilor deosebitoare din toate copiile ». ⁹⁰ Ediția citată a lui I. Bogdan este folosită pe larg și de Miloš Weingart, care scrie că « ediția lui I. Bogdan e prima — în ceea ce privește cronica lui Manase în transpunere medio-bulgară, n-are în subsol variante din manuscrisul dela Hilandar, semnele diacritice sînt lăsate la o parte, prescurtările desfăcute, iar glosarul foarte amănunțit ». ⁹¹ La fel, ediția a fost utilizată și de Margareta Ștefănescu. ⁹² Din cele citate mai sus se vede că pentru studii istorice ediția Bogdan poate fi utilizată, decît ținînd seama de rezervele lui Bogdan D. Filov pentru variantele codicelui dela Vatican. Întrucît, aparatul critic negativ nu este lucrat metodic, și fiind în același timp o ediție istorică, lucrarea nu este accesibilă studiilor de limbă, însă deosebit de valoros rămîne glosarul dela sfîrșitul ediției, glosar care însumează un total de 231 pagini. E sigur că insuficiența prefetei lui I. Bianu a indus în eroare nu numai pe N. Cartoian, ⁹³ ci și pe Bogdan D. Filov.

În ceea ce privește studiul și editarea documentelor, I. Bogdan redactează prima lucrare la Leningrad, sub titlul: *Cinci documente istorice slavo-romîne din arhiva curții imperiale dela Viena*, prezentată apoi în ședința Academiei Romîne din 3 februarie 1889 și apărută în același an. Lucrarea cuprinde textul și traducerea a patru acte moldovenești externe, dinainte de Ștefan cel Mare și unul dela Matei Basarab, fiind precedate de un mic excurs asupra limbii actelor respective. Actele fuseseră descoperite de I. Bianu în vara anului 1888 la Viena. În redarea originalelor, într-o formă care, după N. Iorga, este « impecabilă », ⁹⁴ I. Bogdan folosește metoda filologică însă cu unele abateri: păstrează

⁸⁸ B. D. Filov, *op. cit.*, p. 3, nota 1.

⁸⁹ *Ibidem*, p. 2, nota 4.

⁹⁰ S. B. Bernštein, *Разыскания в области болгарской исторической диалектологии, том I. Язык балашихинских грамот XIV—XV веков*, Moskva-Leningrad, 1948, p. 46.

⁹¹ Prof. Dr. Miloš Weingart, *Byzantské kroniky v literatuře církevněslovanské* « Spisy filosofické fakulty university komenského v Bratislave », cislo II, Bratislava, I, p. 180.

⁹² Margareta Ștefănescu, *Influența traducerii medio-bulgare a croniciei lui Manasses asupra literaturii romino-slave și romîne vechi*. Comunicare făcută la al treilea Congres al Filologilor Romîni în ziua de 21 mai 1927 la Universitatea din Cernăuți, în « Arhiva », XXXIV (1927), p. 150—186; idem, *Cronica lui Manasses și literatura romino-slavă și romînă veche*, în aceeași revistă, XXXIV și în extras, Iași 1927 și idem, *Influența croniciei lui Manasses asupra poeziei romînești vechi*, în aceeași revistă, XXXVII (1930), p. 121—123.

⁹³ Vezi cele spuse de noi mai sus la p. 202 nota 84.

⁹⁴ N. Iorga, + Ioan Bogdan, în *op. cit.*, p. V.